

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-101

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core-Paper 1—History and Its Theory

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the changing nature of the scope of History.
 - (2) Discuss the relation between Social Sciences and History.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) State the main features of Greco Roman tradition of history writing.
 - (2) 'Arab historical writing is an important stage in the development of world historiography.' Comment.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the Romanticist approach to the writing of history.
 - (2) Explain the contribution of the scientific school of history writing.
 - (3) What is Marxian Dialectics ? Explain.
 - (4) Discuss the impact of post-structuralism on history writing.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Linear concept of History
- (2) St. Augustine
- (3) Auguste Comte
- (4) Structuralism
- (5) Post-Modernism
- (6) Ranajit Guha.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :—(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांने गुण समान आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) इतिहासाच्या व्याप्तीच्या बदलत्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.
- (2) इतिहास व समाजशास्त्र यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) ग्रीक रोमन इतिहास लेखन परंपरेची मुख्य वैशिष्ट्ये विशद करा.
- (2) 'जागतिक इतिहास लेखनातील अरब इतिहास लेखन एक महत्वाचा टप्पा आहे.' भाष्य करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) स्वच्छंदतावादी विचार प्रवाहाचा इतिहास लेखनाविषयी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
- (2) विज्ञाननिष्ठ इतिहास लेखन प्रवाहाचे योगदान स्पष्ट करा.
- (3) मार्क्सवादी द्वंदवाद म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.
- (4) इतिहास लेखनावरील उत्तर संरचनावादाच्या प्रभावाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) इतिहासची एकरेशीय संकल्पना
 - (2) संत अँगसतीन
 - (3) अँगस्त कॉम्टे
 - (4) संरचनावाद
 - (5) उत्तर आधूनिकवाद
 - (6) रणजीत गुहा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-102

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Compulsory Paper II

(Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) How are the accounts of foreign travellers useful for the study of Ancient Indian History ?

(ii) Give an appraisal of town planning of Indus Civilization.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What role did iron play in changing political and economic life in Ancient India.

(ii) Explain the Saptanga theory of state.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) Explain the nature of Lineage Society.

(ii) Take a brief review of the philosophy of Buddhism.

P.T.O.

- (iii) Examine the administration under the Mauryas.
(iv) Describe the economic conditions in the age of Guptas.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Debate on origin of the Aryans
(ii) Kalidas
(iii) The Ashokan Rock Edicts
(iv) Sabha and Samiti
(v) Emergence of caste based societies
(vi) Indo-Roman Trade.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (i) परकीय प्रवाशांचे वृत्तांत प्राचीन भारताच्या अभ्यासासाठी कसे उपयुक्त ठरतात ?
(ii) सिंधु संस्कृतीकालीन नगररचने विषयी मुल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (i) प्राचीन भारतातील राजकिय आणि आर्थिक जीवनात बदल घडवण्यात लोखंडाने कोणती भूमिका पार पाडली ?
(ii) राज्याविषयीचा सप्तांग सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]

- (i) वांशिक समाजाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ii) बौद्धधर्म तत्वज्ञानाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

- (iii) मौर्यकालीन प्रशासनाचे परीक्षण करा.
- (iv) गुप्तकालीन आर्थिक परिस्थितीचे वर्णन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (i) आर्यांच्या मुलस्थानाविषयीचा वादांग
- (ii) कालीदास
- (iii) अशोकाचे शिलालेख
- (iv) सभा आणि समिती
- (v) जाती समाजाचा उदय
- (vi) भारत रोम व्यापार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-103

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper-III

(Maratha Polity)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words. [20]

(i) Explain the importance of 'Persian Literary Sources' useful for the study of Maratha Polity.

(ii) State the nature of Maratha Polity.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words: [20]

(i) Explain the nature and salient features of the Maratha cavalry.

(ii) Evaluate the central administrative structure of the Maratha State.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) Explain the importance of 'adnyapatra' as source of Maratha History.

P.T.O.

- (ii) Examine the nature of 'Balutedari' system.
- (iii) Explain the village administration under the Maratha state.
- (iv) Give an account of the income source of Maratha State.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) 'Anupuran'
- (ii) Types of trial by 'ordeals'
- (iii) Hundi
- (iv) Term of Maratha polity
- (v) Jatisabha
- (vi) Fort administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

(i) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या फारसी साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.

(ii) मराठा राज्याचे स्वरूप सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

(i) मराठा घोडदळाचे स्वरूप व ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

(ii) मराठा राज्याच्या केंद्रीय प्रशासन रचनेचे मुल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

(i) मराठ्यांच्या इतिहासाचे साधन म्हणून 'आज्ञापत्राचे' महत्त्व स्पष्ट करा.

(ii) बलुतेदारी पद्धतीचे परीक्षण करा.

(iii) मराठा राज्यातील ग्रामीण प्रशासन स्पष्ट करा.

(iv) मराठा राज्याच्या उत्पन्नाच्या साधनाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपावर 100 शब्दात टिपा लिहा : [20]

(i) अनुपुराण

(ii) दिव्याचे प्रकार

(iii) हूंडी

(iv) मराठा राज्यव्यवस्थेची संज्ञा

(v) जातीसभा

(vi) किल्ले प्रशासन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-104

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Optional Paper I

(Cultural History of Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the rise and spread of Marathi language.

(2) Explain the socio-political and religious aspects of Maharashtra Dharm.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Describe the salient features of Maharashtra culture.

(2) Explain the philosophy and teaching of the Sufi cult.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the teachings of Nath cult.

(2) Discuss the impact of the Bhakti Movement in brief.

P.T.O.

- (3) Discuss about the impact of Islamic culture on the Maharashtra culture.
- (4) State the Architectural features under the Marathas.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Origin of Marathi people
- (2) Teaching of Mahanubhav
- (3) Sagan Bhau
- (4) Explain the concept of Bakhar
- (5) Folk Art—Bharuda
- (6) Art of Ellora.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) मराठी भाषेचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्र धर्म संकल्पनेचे सामाजिक, राजकीय व धार्मिक पैलू स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) महाराष्ट्र संस्कृतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- (2) सूफी संप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) नाथपंथाची शिकवण स्पष्ट करा.
- (2) भक्ती चळवळीविषयी थोडक्यात चर्चा करा.
- (3) महाराष्ट्राच्या संस्कृतीवरील इस्लामी संस्कृतीच्या प्रभावाची चर्चा करा.
- (4) मराठेकालीन स्थापत्यकलेची वैशिष्ट्ये सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मराठी लोकांचा उदय
- (2) महानुभवांची शिकवण
- (3) सगन भाऊ
- (4) बखर संकल्पना स्पष्ट करा
- (5) लोककला-भारूड
- (6) वेरूळची कला.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-105

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Optional Paper No. 2

(Social Background of Dalit Movement in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is meant by 'Dalit' ? State the various attitudes on the subject.

(2) Highlight the contribution of Mahatma Jyotiba Phule in solving the problems of Dalit.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the contribution of Vardhaman Mahavir's Philosophy in the context of social equality.

(2) State the contribution of Saint Tukaram in social awareness.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Examine the factors that led to the emergence of caste system.

P.T.O.

- (2) Discuss the role played by Buddhism in the context of social equality.
- (3) Give an account of the contribution of Shivram Janba Kamble in Dalit movement.
- (4) Discuss the work of Prarthana Samaj in social reform movement.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) An equalitarian thoughts of Gautam Buddha
- (2) Saint Dnyaneshwar
- (3) Saint Chokhamela
- (4) Gopal Baba Walangkar
- (5) Kisan Faguji Bansode
- (6) Arya Samaj.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'दलित' म्हणजे काय ? या विषयीचे विविध विचार प्रवाह सांगा.
- (2) दलितांच्या समस्या सोडविण्यामध्ये महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या योगदानावर प्रकाश टाका.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) सामाजिक समतेच्या संदर्भात वर्धमान महावीरांच्या तत्वज्ञानाचे योगदान स्पष्ट करा.
 - (2) सामाजिक जाणीव जागृतीतील संत तुकारामांचे योगदान सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) जातीव्यवस्थेच्या उदयास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परिक्षण करा.
 - (2) सामाजिक समता प्रस्थापित करण्यात बौद्धधर्माने बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.
 - (3) शिवराम जानबा कांबळे यांच्या दलित चळवळीतील योगदानाचा आढावा घ्या.
 - (4) सामाजिक सुधारणा चळवळीतील प्रार्थना समाजाच्या कार्याची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) गौतम बुद्धाचे समतावादी विचार
 - (2) संत ज्ञानेश्वर
 - (3) संत चोखामेळा
 - (4) गोपाळ बाबा वलंगकर
 - (5) किसन फागुजी बनसोडे
 - (6) आर्य समाज.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-106

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper IV)

(History and Philosophy of Science and Technology)

(Development in the West)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Give an information about the town planning and metallurgy in Indus Civilization.
 - (2) Explain the science policy of British India.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the impact of Western Science and Technology in India.
 - (2) “The technology in Mughal period was developed to a longer extend.” Discuss.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the contribution of Sir C. V. Raman to science.
 - (2) Discuss the development of Mathematics in modern India.

P.T.O.

- (3) Write a detailed note on the Textile Industry in ancient India.
- (4) Explain the contribution of Aryabhat and Varahmihir in the development of science in Ancient India.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Growth of computer technology
- (2) S. S. Bhatnagar
- (3) Artillery in medieval India
- (4) Geological survey's under the British period
- (5) Bread making technology in the Indus Civilizations
- (6) Science and Technology in Egypt Civilization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) सिंधू संस्कृतीतील नगर रचना व धातुशास्त्र यांचा आढावा घ्या.
 - (2) ब्रिटिशांचे भारतातील विज्ञानविषयक धोरण स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) पाश्चात्य विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा भारतावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.
 - (2) मुघल कालावधीमध्ये तंत्रज्ञानाचा विकास मोठ्या प्रमाणात झाला होता." चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सर सी. व्ही. रमन यांच्या विज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.
- (2) आधुनिक भारतातील गणित शास्त्राचा विकास यावर चर्चा करा.
- (3) प्राचीन भारतातील कापडउद्योग यावर सविस्तर टीप लिहा.
- (4) प्राचीन भारतातील शास्त्राचा विकास यामध्ये आर्यभट्ट व वराह मिहिर यांचे योगदान स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [20]

- (1) संगणक तंत्राचा विकास
- (2) एस. एस. भटनागर
- (3) मध्ययुगीन भारतातील तोफखाना
- (4) ब्रिटिशकालीन भूगर्भिय सर्वेक्षण
- (5) सिंधु संस्कृतीमधील ब्रेड बनविण्याचे तंत्रज्ञान
- (6) इजिप्त संस्कृतीमधील विज्ञान आणि तंत्रज्ञान.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-107

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper 4)

(USA : From Isolation to Hegemony : 1865-1989)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss the causes and consequences of the Spanish American War of 1896.

(2) What were the main provisions of the Washington Conference.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) How did the United States foreign policy move from Isolation to intervention between the two world wars.

(2) Was the United States responsible for the cold war ?
Discuss.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Discuss President Wilson's 14 points.

P.T.O.

- (2) Examine United States foreign policy during the great depression.
- (3) Bring out the importance of the Vietnam War.
- (4) Examine United States Policy in Japan after World War II.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Open Door Policy
- (2) Pan Americanism
- (3) Big Stick Policy
- (4) Neutrality Acts
- (5) Concept of Hegemony
- (6) NASA.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) स्पेन-अमेरिका युद्धाची कारणे व परिणामांची चर्चा करा.
- (2) वॉशिंग्टन परिषदेची मुख्य प्रावदाने कोणती ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) दोन महायुद्धांच्या दरम्यान अमेरिकेचे परराष्ट्रीय धोरण एकांतवाद पासून हस्तक्षेपवाद पर्यंत कसे गेले ? चर्चा करा.
- (2) शीत युद्धाला अमेरिका जबाबदार होते का ? चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) राष्ट्राध्यक्ष विल्सनच्या 14 कलमांविषयी चर्चा करा.
- (2) जागतिक महामंदीच्या काळात अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे परिक्षण करा.
- (3) व्हिएतनाम युद्धाचे महत्व सांगा.
- (4) दूसऱ्या महायुद्धानंतर जपान मधील अमेरिकेच्या धोरणाचे परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मुक्त द्वार धोरण
- (2) सकल अमेरिकावाद
- (3) बिग स्टिक धोरण
- (4) अलिप्ततावादी कायदे
- (5) प्रभुत्ववादाची संकल्पना
- (6) NASA.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper 4

(History and its Practice)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Define the term 'Research' and explain the requisite qualities of a researcher.

(2) Explain the nature of preliminary operations in research.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What are synthetic operations in research ? Explain with examples.

(2) Explain the importance of Footnotes and Bibliography in concluding operations in research.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Discuss the importance of External Criticism.

(2) Examine the nature of Negative Criticism.

P.T.O.

- (3) Assess the contribution of the Nationalist School of history writing.
- (4) Explain the main features of the Indian concept of History.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Qualities of a researcher
- (2) Generalization
- (3) R. S. Sharma
- (4) Ranajit Guha
- (5) K. P. Jaiswal
- (6) Myth as a Source.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) संशोधन ह्या संज्ञेची व्याख्या करून संशोधकाच्या अंगी आवश्यक असलेले गुण स्पष्ट करा.
- (2) संशोधनातील प्राथमिक प्रक्रीयेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) संशोधनातील संश्लेषणात्मक प्रक्रीया म्हणजे काय ? सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (2) संशोधनातील अंतिम प्रक्रीये अंतर्गत तळ टिपा व संदर्भसूचीचे महत्व स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) बहिरंग परिक्षणाच्या महत्वाची चर्चा करा.
- (2) नकारात्मक परिक्षणाच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.
- (3) राष्ट्रवादी इतिहास लेखन प्रवाहाच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- (4) भारतीय इतिहास संकल्पनेची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) संशोधकाच्या अंगी असलेले आवश्यक गुण
- (2) सामान्यीकरण
- (3) आर. एस. शर्मा
- (4) रणजीत गुहा
- (5) के. पी. जैसवाल
- (6) मिथक एक साधन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper 5

(Evolution of Ideas and Institution in Medieval India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically examine the Persian sources for the study of Medieval India.

(2) Examine the philosophy of Sukracharya.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the salient features of the Sultanate administration.

(2) Explain the term 'Feudalism' and state its applicability on Indian conditions with special reference to Mughal Period.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Give an account of Ramchandra Pant Amatya's ideas on State and Government.

P.T.O.

- (2) State the main Philosophical thoughts regarding the evolution of the Mughal Theory of Kingship.
- (3) Explain the role of Sufism in creating synthesis of culture.
- (4) Write about social condition during Vijayanagar Empire.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) The concept of Medievalism
- (2) Foreign traveller's accounts
- (3) Urban Revolution
- (4) Alvar and Nayanar
- (5) Sher Shah's currency reforms
- (6) Importance of Factory Records.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन भारताच्या अभ्यासास उपयुक्त फारशी साधनांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (2) शुक्राचार्यांच्या तत्वज्ञानाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (1) सुलतान शाहीतील प्रशासनाच्या ठळक वैशिष्ट्याचे परीक्षण करा.
 - (2) सरंजामशाही ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि मोगल कालखंडाच्या विशेष संदर्भात तिचा वापर भारतीय परिस्थितीत कसा केला ते सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (1) रामचंद्रपंत अमात्याच्या राज्य आणि प्रशासनविषयक विचारांचा आढावा घ्या.
 - (2) मोगल राजपद सिद्धान्ताच्या उत्क्रांती संबंधीचे प्रमुख तात्वीक विचार प्रवाह सांगा.
 - (3) सूफी पंथाची संस्कृतीच्या समन्वयातील भूमिका स्पष्ट करा.
 - (4) विजयनगर साम्राज्यातील सामाजिक परिस्थितीची माहिती लिहा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) मध्ययुगिनता एक संकल्पना
 - (2) परकीय प्रवासी वृत्तांत
 - (3) नागरी क्रांती
 - (4) अलवार व नयनार
 - (5) शेरशाहाच्या चलनविषयक सुधारणा
 - (6) वखार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper VI

(Socio-economic History of the Marathas)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Evaluate the Marathi Source for the study of Socio-economic history of Marathas.

(2) Critically examine the nature of the system of Education under the Marathas.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss the nature of various Land Tenure under the Marathas.

(2) Write a detailed note on Varna and Caste system during Maratha period.

P.T.O.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (1) Explain the features of coinage during the period from 1674 to 1760.
 - (2) Write a short note on measures adopted by the Maratha Rulers to encourage the agriculture.
 - (3) Explain the role played by Banking Houses in economic life of medieval Maharashtra.
 - (4) During the Village Administration the Patil was treated as a main authority. Discuss.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Metal work industries
- (2) Hundi
- (3) Fairs and Festivals
- (4) Chaugula
- (5) Police system under the Marathas
- (6) Wristling.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासांच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त मराठी साधनाचे परीक्षण करा.
 - (2) मराठेकालीन शिक्षण पद्धतीच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (1) मराठेकालीन विविध जमीन धारणा पद्धतीच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
 - (2) मराठेकालीन जात व वर्ण पद्धतीवर सविस्तर टीपा लिहा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
- (1) 1674 ते 1760 या कालावधीतील चलणांचे ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
 - (2) शेतीला उत्तेजन देण्यासाठी मराठा राज्यकर्त्यांनी अमलात उतणलेल्या विविध योजनावर टीप लिहा.
 - (3) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील जीवनात पेठांनी बजावलेल्या भूमिका स्पष्ट करा.
 - (4) ग्रामीण प्रशासनामध्ये पाटील ही अत्यंत महत्त्वाची अधिकारी व्यक्ती म्हणून गणली जात होती. चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपांची प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) धातूकाम उद्योग
 - (2) हुंडी
 - (3) जत्रा आणि सज समारंभ
 - (4) चौगुला
 - (5) मराठेकालीन पोलीस व्यवस्था
 - (6) मल्ल विद्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper No. V)

(Marathas in 17th and 18th Century Power Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the bases of Maratha political power.
 - (2) Comment on 18th century debate of Maratha's power politics.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the nature and defects of Maratha confederacy.
 - (2) Explain the factors which led to the incorporation of Maratha state into colonial state.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the nature of expansion of Maratha power in Malwa.
 - (2) Give an account of Maratha expansion in North Karnataka.

P.T.O.

- (3) Highlight the role played by Raghuji Bhosale in the expansion of Maratha power in Benagl and Orissa.
- (4) Critically examine the Watandari system.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Increased importance of the Peshawa.
- (2) Chauth and Sardeshmukhi
- (3) Malhar Rao Holkar
- (4) Govind Pant Bundela
- (5) Maharashtra Dharma
- (6) Saranjam.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) मराठ्यांच्या राजकीय सत्तेच्या मुलाधारांचे परीक्षण करा.
 - (2) 18व्या शतकातील मराठी सत्तेच्या राजकारणावर भाष्य करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) मराठा मंडळाचे स्वरूप आणि त्यातील दोषांचे परीक्षण करा.
 - (2) वसाहतिक राज्यामध्ये मराठा राज्य समाविष्ट होण्यामध्ये कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) माळव्यातील मराठी सत्ताविस्ताराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
 - (2) उत्तर कर्नाटकातील मराठा सत्ताविस्ताराच्या वृत्तांत द्या.

- (3) बंगाल व ओरिसा येथे मराठा सत्ताविस्तारात रघुजी भोसले यांनी पार पाडलेल्या भूमिकेवर प्रकाश टाका.
- (4) वतनदारी पद्धतीचे टिकात्मक परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तर प्रत्येकी **100** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) पेशवा पदाचे वाढते महत्व
- (2) चौथ आणि सरदेशमुखी
- (3) मल्हारराव होळकर
- (4) गोविंदपंत बुंदेला
- (5) महाराष्ट्र धर्म
- (6) सरंजाम.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-205

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper VI)

(Nature of Dalit Movemnt in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the social and religious ideology of Dr. Babasaheb Ambedkar.
 - (2) Give an account of Mahad Satyagraha and explain its significance in Dalit Movement.
2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the background of Poona Pact and write the provisions of Poona Pact.
 - (2) Which factors led to Dr. Babasaheb Ambedkar's great conversion to Buddhism ?
3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Give an account of the Kalaram Mandir Satyagraha and state its impact on the Dalit Movement.

P.T.O.

- (2) Examine the contribution of the all India Scheduled Caste Federation.
 - (3) Explain the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the making of the Indian constitution.
 - (4) Evaluate the Post-Ambedkarian Dalit Movement.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Bahishkrut Hitkarini Sabha
 - (2) Round table conference
 - (3) Independent labour party
 - (4) Dalit Literature
 - (5) Ambedkarian Press
 - (6) Ambedkari Jalase.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे सामाजिक व धार्मिक विचार स्पष्ट करा.
 - (2) महाड सत्याग्रहाचा वृत्तांत द्या. दलित चळवळीतील त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) पुणे कराराची पार्श्वभूमी विशद करून त्यातील तरतूदी लिहा.
 - (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या बौद्ध धर्म प्रवेशास कोणते घटक कारणीभूत ठरले ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) काळाराम मंदीर सत्याग्रहाचा वृत्तांत देऊन दलित चळवीवरील त्याच्या प्रभाव सांगा.
 - (2) ऑल इंडिया शेड्यूल कास्ट फेडरेशनच्या कामगिरीचे परिक्षण करा.
 - (3) भारताच्या राज्यघटना निर्मितीतील डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांची भूमिका स्पष्ट करा.
 - (4) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार थोडक्यात टिपा 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) बहिष्कृत हितकारिणी सभा
 - (2) गोलमेज परिषद
 - (3) स्वतंत्र मजूर पक्ष
 - (4) दलित वाङ्मय
 - (5) आंबेडकरी वृत्तपत्रे
 - (6) आंबेडकरी जलसे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-206

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper VII)

(Economic History of Medieval India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the nature of agrarian relation under the Delhi Sultanate.
 - (2) Discuss the main features of the land revenue system under Emperor Akbar.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the system of currency of the sustanate.
 - (2) Explain the nature of Interregional trade under the medieval period.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) State the salient features of Zamindari system under the Mughals.

P.T.O.

- (2) State the nature of urban centres of the sultanate period.
- (3) Discuss the various types of Hundis.
- (4) Give an account of the Textile industry in medieval India.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Define economic History
- (2) Saranjam
- (3) Chaodhari
- (4) Saraf
- (5) Saltpeter
- (6) Tolls.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
- (1) दिल्ली सुलतानशाही काळातील शेतकी संबंधाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) सम्राट अकबराच्या काळातील जमीन महसूल पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
- (1) सुलतानशाही काळातील चलन व्यवस्थेचे परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन काळातील अंतर्गत व्यापाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मुघलकालीन जमिनदारी व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) सुलतानशाहीकाळातील शहरी केंद्रांचे स्वरूप सांगा.
- (3) हुंड्यांच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
- (4) मध्ययुगीन भारतातील रंगकाम उद्योगधंधांच्या आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) आर्थिक इतिहासाचा अन्वयार्थ
- (2) सरंजाम
- (3) चौधरी
- (4) सराफ
- (5) सोरा
- (6) जकात.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-207

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper 8)

(History of Science and Technology in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the contribution of the Harappans to technology.
 - (2) Examine the contribution of the Sushruta and Nagarjuna to ancient Indian medicine.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Assess the contribution of Swami Jaisingh of Jaipur to science in medieval India.
 - (2) Give an account of agriculture technology in medieval India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the development of mathematics in ancient India.
 - (2) Discuss the contribution made by Sr. C.V. Raman to Science.

P.T.O.

- (3) Discuss the science policy resolution of 1958.
- (4) Discuss the contribution made by Dr. Abdul Kalam to science.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Bead making technology in the Indus civilization
- (2) Scientific temper
- (3) S. Ramanujan
- (4) Military Technology in medieval India
- (5) Jagadish Chandra Bose
- (6) Newtonian Revolution in Science.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) हरप्पा संस्कृतीच्या तंत्रज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.
- (2) प्राचीन भारतातील वैद्यकामधील सुश्रुत व नागार्जुन यांच्या योगदानाचे परिक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन भारतातील विज्ञान क्षेत्राला जयपुरच्या सवाई जयसिंगाने केलेल्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील कृषी तंत्रज्ञानाविषयी माहिती द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) प्राचीन भारतातील गणितशास्त्राच्या विकासाची चर्चा करा.
 - (2) सर. सी.व्ही. रमन यांनी विज्ञानामध्ये दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
 - (3) इ.स. 1958 च्या विज्ञान धोरण ठरावाची चर्चा करा.
 - (4) डॉ. अब्दुल कलाम यांनी विज्ञानामध्ये दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) सिंधु संस्कृतीमधील मणी तयार करण्याचे तंत्रे
 - (2) वैज्ञानिक वृत्ती
 - (3) एस्. रामानुजन
 - (4) मध्ययुगीन भारतातील लष्करी तंत्रज्ञान
 - (5) जगदिश चंद्र बोस
 - (6) विज्ञानातील न्यूटनची क्रांती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Course No. 7

(Ancient and Medieval Civilization of the World)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Assess the contribution of Egypt to the development of Arts and Sciences.

(ii) Explain the nature of 'Medieval Dark age' in the West.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the concept of 'Culture' and write the salient features of Persian civilization.

(ii) Explain the development of Mathematics and Medicine in the Greece.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (i) Discuss the religious ideology of 'Laotse' in civilization of China.
 - (ii) Evaluate the metallurgy development during the Indian civilization.
 - (iii) State the salient features of the Roman architectures.
 - (iv) Explain the main causes for the struggle between the Church and State.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (i) Mathura Style of Arts
 - (ii) Indo-Roman Trade
 - (iii) Holy Roman Empire
 - (iv) Define the concept of Feudal system
 - (v) Gothic Architecture
 - (vi) Newtonian Revolution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (i) कला आणि विज्ञानाच्या विकासात इजिप्तने केलेल्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.
 - (ii) मध्ययुगीन पाश्चात्य अंधारयुगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) 'संस्कृती' ही संकल्पना स्पष्ट करून पर्शियन संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ii) ग्रीस मधील गणित आणि वैद्यकशास्त्राच्या विकासाचे परिक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) चीनी संस्कृतीमधील 'लाओत्सेच्या' धार्मिक विचाराचे परिक्षण करा.
- (ii) भारतीय संस्कृतीत धातुशास्त्राच्या विकासाचे मुल्यमापन करा.
- (iii) रोमन स्थापत्य कलेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- (iv) धर्म आणि सत्ता यांच्यातील संघर्षाच्या प्रमुख कारणांची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) मथुरा कला शैली
- (ii) भारत-रोम व्यापार
- (iii) पवित्र रोमन सम्राट
- (iv) 'सरंजामदारी' ही संकल्पना स्पष्ट करा
- (v) गॉथिक स्थापत्यकला
- (vi) न्युटनची क्रांती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Core Course No. 8)

(Indian History : Challenges and Perspectives)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Give an account of the theories of ancient state in Indian History.
 - (2) Define Urbanisation. Explain the socio-economic aspects to urban society.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine the views of Barani and Abul Fazal on the state in medieval India.
 - (2) What is meaning of feudalism ? Examine the nature of Indian feudalism.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the salient features of democratic state.
 - (2) Mention the types of Urbanisation.
 - (3) Examine the causes of the rise of Indian Capitalism.
 - (4) Examine the contribution of orientalism to the Indian history.

P.T.O.

4. Write short answer of any *four* of the following questions in **100** words each : [20]

- (1) Ports in ancient India
- (2) Define absolute monarchy
- (3) Shukracharya's theory of state.
- (4) Principles of welfare state
- (5) The meaning of Mansabdari
- (6) Critique of orientalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारतातील राज्यविषयक सैद्धांतिक मांडणीचा वृत्तांत द्या.
- (2) नागरिकरणाची व्याख्या सांगून नागरी समाजाचे सामाजिक-आर्थिक घटक विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन भारतातील बरनी आणि अबुल फझल यांच्या राज्यविषयक विचारांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (2) सरंजामशाही म्हणजे काय ? भारतीय सरंजामशाहीचे स्वरूप विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) लोकसत्ताक राज्याची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (2) नागरिकरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

- (3) भारतीय भांडवलशाहीच्या उदयाची कारणमीमांसा करा.
- (4) पौवात्यवादाचे भारतीय इतिहासास लाभलेले योगदान स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारतातील बंदरे
- (2) निरंकुश राजेशाहीची व्याख्या
- (3) शुक्राचार्यांचा राज्यविषयक सिद्धांत
- (4) कल्याणकारी राज्याची प्रमुख तत्वे
- (5) 'मनसबदारीचा' अर्थ
- (6) पौवात्यवादावरील टिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper No. 9

(Economic History of Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What do you know about free trade phase ?

(2) State the nature and demerits of Ryotwari system.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain that 'British rulers were causes of Indian Poverty'.

(2) Describe the development of cotton industry in Bombay from 1853.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the development of tea industry in the leadership of Left. Charlton in Assam.

P.T.O.

- (2) Discuss about the foreign trade of India under the British rulers.
- (3) Write about development of railways from 1853 to 1947 in India.
- (4) Examine the Banking system in India under the British.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Economic policy of Lord Lytton
- (2) Agricultural Reforms of Lord Curzon
- (3) Famine of 1769
- (4) Decline of Traditional Industry
- (5) Jamashedji TATA
- (6) Factory Act of 1894.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मुक्त व्यापार अवस्थेविषयी आपणास काय माहिती आहे ?
- (2) रयतवारी पद्धतीचे स्वरूप व दोष सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (1) 'भारतीय गरीबीची कारणे ब्रिटिश राज्यकर्ते होते' स्पष्ट करा.
 - (2) 1853 पासून मुंबईतील कापडउद्योग विकासाचे वर्णन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (1) असाममधील लेफ्टनंट चार्लटन यांच्या नेतृत्वाखालील चहाउद्योगाचा विकास स्पष्ट करा.
 - (2) ब्रिटिश राज्यकर्त्यांच्या अधिपत्याखालील भारताच्या परराष्ट्रीय व्यापाराविषयी चर्चा करा.
 - (3) 1853 पासून ते 1947 पर्यंत भारतातील रेल्वे विकासाविषयी लिहा.
 - (4) ब्रिटिशांच्या अधिपत्याखालील भारतातील बँकिंग पद्धतीचे परिक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपांची प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) लॉर्ड लिटनचे आर्थिक धोरण
 - (2) लॉर्ड कर्झनच्या शेतीविषयक सुधारणा
 - (3) 1769 चा दुष्काळ
 - (4) पारंपारिक उद्योगांचा न्हास
 - (5) जमशेदजी टाटा
 - (6) 1894 चा कंपनी कायदा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-304

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Optional Paper No. 15

(Maharashtra in the 19th Century : Structural Change)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the nature of Bhakti Movement in Medieval Maharashtra.

(2) Assess the judicial policy of Elphinstone.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the ideological impact of Liberalism on the intellectuals in Maharashtra.

(2) Explain the nature of social and political Nationalism in 19th Century Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Briefly trace the development of Marathi Language.

(2) Explain the salient features of Romanticism.

P.T.O.

- (3) Explain the nature of Cultural Nationalism in Maharashtra.
- (4) State the achievements of Pune Sarvajanic Sabha.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Social stratification
- (2) Rise of bureaucracy
- (3) Constitutionalism
- (4) The principles of Satyashodhak Samaj
- (5) Workers movement in Bombay
- (6) Objectives of Bombay Association.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील भक्ती चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) एल्फिन्स्टनच्या न्यायविषयक धोरणाचे मूल्यांकन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) महाराष्ट्रातील बुद्धिमंतावरील उदारमतवादी विचारप्रणालीच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
- (2) 19व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक आणि राजकीय राष्ट्रवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मराठी भाषेच्या विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (2) स्वच्छंदतावादाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (3) महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक राष्ट्रवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (4) पुणे सार्वजनिक सभेची कामगिरी सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सामाजिक स्तरीकरण
- (2) नोकरशाहीचा उदय
- (3) घटनावाद
- (4) सत्यशोधक समाजाची तत्वे
- (5) मुंबईतील कामगार चळवळ
- (6) बॉम्बे असोसिएशनची उद्दिष्टे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Optional Paper No. 16

(British Administrative Policies in India : 1765-1892)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss the ideological influence on British Administrative Policies in India.

(2) Examine the provisions of the Charter Act, 1813.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) State the provisions and importance of Queen's proclamation.

(2) Explain the famine policy of the British Government in India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Examine the Mahalwari system of the British.

(2) Write the information about the Wood's Despatch.

P.T.O.

- (3) State the British Policy of Vernacular Press.
(4) State significance of Indian Government Act, 1892.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Ring Fence Policy
(2) The permanent settlement
(3) Merchantalization
(4) Urbanization
(5) Hunter Commission
(6) Significance of Act of 1858.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) ब्रिटिशांच्या भारतातील प्रशासकीय धोरणावरील वैचारिक प्रभावाची चर्चा करा.
(2) 1813च्या चार्टर कायद्यातील तरतुदींचे परिक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) राणीच्या जाहिरणाम्यातील तरतुदी सांगून महत्त्व सांगा.
(2) ब्रिटिश शासनाचे भारतातील दुष्काळविषयक धोरण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) ब्रिटिशांच्या महसूल पद्धतीतील महालवारी पद्धतीचे परिक्षण करा.
- (2) वुडच्या खलित्या विषयी माहिती लिहा.
- (3) ब्रिटिशांचे भारतीय राज्यकर्त्यांविषयीचे धोरण सांगा.
- (4) 1892च्या भारत सरकारविषयक कायद्याचे महत्व सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा टिपा : [20]

- (1) संरक्षक कवच धोरण
- (2) कायमधारा पद्धत
- (3) व्यापारवाद
- (4) नागरीकरणे
- (5) हंटर आयोग
- (6) 1858च्या कायद्याचे महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper No. 17)

(Gender and Indian History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the term 'Feminism'. Examine the work of Gerda Lerner and Simone de Beauvoir.

(2) Examine the Liberal and Radical approach of Feminism.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Assess the ideology of Marxist approach of Feminism.

(2) How to affecting family and community factors on the position of Indian womens ?

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) State the salient features of post-modern approaches to the feminism.

(2) How the caste factor have affected the life of women in India ?

P.T.O.

- (3) Trace the consciousness of women in Indian Political Structure.
- (4) State the ideal model of women according to the Indian religion.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Definition of 'Patriarchy'
 - (2) Uma Chakravarti
 - (3) The concept of 'Dampati' in Indian religion
 - (4) 'Emancipation of Women'
 - (5) The problems of Labour Womens
 - (6) The views of women in manusmriti.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) 'स्त्रीवाद' संकल्पना स्पष्ट करून जेडा लॅरर आणि सिमॉन-द-बुवा यांच्या कार्याचे परीक्षण करा.
 - (2) स्त्रिवादाच्या उदारमतवादी आणि पुरोगामी दृष्टीकोनाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) स्त्रिवादाच्या मार्क्सवादी दृष्टीकोनाचे मूल्यमापन करा.
 - (2) भारतीय स्त्रियांच्या परीस्थितीवर कुटुंब आणि समाज या घटकांचा कसा परिणाम होतो ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) स्त्रीवादविषयक उत्तर-आधुनिक विचार प्रवाहाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (2) भारतातील स्त्रिजीवनावर 'जात' या घटकाने कसा परिणाम केला आहे ?
- (3) भारतीय राजकीय संरचनेत स्त्रियांच्या जाणिवेचा मागोवा घ्या.
- (4) हिंदू धर्मशास्त्रानुसार स्त्रियांची आदर्श प्रतिमाने सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'पितृसत्ताक' व्याख्या लिहा
- (2) उमा चक्रती
- (3) भारतीय धर्मशास्त्रातील 'दम्पती' संकल्पना
- (4) स्त्रियांची बंधमुक्ती
- (5) मजुर स्त्रियांची अडचणी
- (6) मनुस्मृतीतील स्त्रीविषयक दृष्टीकोन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Optional Paper No. 18

(East Asia : China 1900-2000)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Give an account of the conflict between Kuomintang and the communists in China.

(2) Discuss the progress of Science and Technology in China.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the importance of 'Human Thesis' in the History of China.

(2) State the salient features of foreign policy of China during the period of 1949-2000.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) To state the significance of Taiping revolt in China.

(2) Explain the causes of Manchurian Invasion in 1931.

P.T.O.

- (3) Discuss the reasons of Kuomintang community collaboration.
- (4) Explain the military reforms in modern China.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Open door policy
- (2) Three point principles of Dr. Sun-Yat-Sen
- (3) Hunan Thesis
- (4) Principles of Panchshil
- (5) Taiwan crisis
- (6) Nature of May Fourth Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) चीनमधील कोमिंटॉंग व कम्युनिस्ट यांच्यातील संघर्षाचा वृत्तांत द्या.
- (2) चीनमधील विज्ञान व तंत्रज्ञानातील प्रगतीची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) चीनच्या इतिहासातील हुणाण प्रबंधांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (2) 1949-2000 या काळातील चीनच्या परराष्ट्रीय धोरणाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) चीनमधील तायपिंग उठावाचे महत्व सांगा.
- (2) 1931मधील मांचुरियावरील आक्रमणाची कारणे स्पष्ट करा.
- (3) कोमिटिंग-कम्युनिस्ट सहकार्याच्या कारणांची चर्चा करा.
- (4) आधुनिक चीनमधील लष्करी सुधारणा स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मुक्तद्वार धोरण
- (2) डॉ. सन-येत-सेनची त्रिसुत्री
- (3) हुनान प्रबंध
- (4) पंचशिल तत्व
- (5) तैवान संघर्ष
- (6) 4 मेच्या चळवळीचे स्वरूप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper No. 12

(History of Modern India : 1857-1971)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Review the revolutionary movement in Bangal.

(2) Discuss about the labour movement of 20th Century in India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Give an account of non-cooperation movement in India.

(2) State salient features of Indian Constitution.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) What is meant by mixed economy of India ? Explain its merits and demerits.

(2) Discuss about the progress of first three five years plan of India.

P.T.O.

(3) Explain the relation between India and Pakistan from 1947 to 1971.

(4) Give an account of India-China War of 1962.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

(1) Shyamaji Krishna Varma

(2) Champaranya Movement

(3) Bombay Labour Union

(4) Strike of Solapur

(5) Narendra Mandal

(6) Banduing Conference.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

(1) बंगालमधील क्रांतिकारी चळवळीचा आढावा घ्या.

(2) भारतातील विसाव्या शतकातील कामगार चळवळीविषयी चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

(1) भारतातील असहकार चळवळीचा वृत्तांत द्या.

(2) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भारताची मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ? तिचे गुण व दोष स्पष्ट करा.
- (2) भारताच्या पहिल्या तिन पंचवार्षिक योजनांच्या प्रगती विषयी चर्चा करा.
- (3) 1947 पासून ते 1971 पर्यंतच्या भारत व पाकिस्तान मधील संबंध स्पष्ट करा.
- (4) 1962 च्या भारत-चीन युद्धाचा वृत्तांत द्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) श्यामजी कृष्णा वर्मा
- (2) चंपारण्य चळवळ
- (3) मुंबई मजूर संघ
- (4) सोलापूरचा हरताळ
- (5) नरेन्द्र मंडळ
- (6) बांडुग परिषद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper 11

(Intellectual History of the Modern West)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is Reformation ? Explain its nature and contribution to intellectual History of Modern West.

(2) Explain the Term Nationalism. Give its salient features.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss the impact of Renaissance in Literature.

(2) Explain the concept 'Enlightenment'. Explain its impact on Intellectual history of Modern West.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) State the impact of scientific progress in Modern West.

P.T.O.

- (2) What is Individualism ? State its drawbacks.
- (3) Explain the concept Economic Nationalism. Examine the rise of Economic Nationalism in India.
- (4) Explain the Demerits of Capitalism.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Koparnicus
- (2) Leonardo da Vincy
- (3) Principles of Humanism
- (4) Salient features of Imperialism
- (5) Define post modernism
- (6) Salient features of Totalitarianism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) धर्मसुधारणा म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप आणि पाश्चिमात्य वैचारिक इतिहासाला लाभलेले योगदान विशद करा.
- (2) 'राष्ट्रवाद' ही संज्ञा स्पष्ट करा व त्याची ठळक वैशिष्ट्ये द्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (1) विद्येच्या प्रबोधनाची साहित्यावरील प्रभावाची चर्चा करा.
 - (2) 'बुद्धीप्रमाण्यवाद' संकल्पना स्पष्ट करा. त्याचा आधुनिक पाश्चिमात्य वैचारिक इतिहासावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (1) आधुनिक पाश्चिमात्य जगावरील वैज्ञानिक प्रगतीचा प्रभाव सांगा.
 - (2) व्यक्तीवाद म्हणजे काय ? त्यातील उणीवा सांगा.
 - (3) 'आर्थिक राष्ट्रवाद' ही संकल्पना स्पष्ट करा. भारतातील आर्थिक राष्ट्रवादाच्या उदयाचे परीक्षण करा.
 - (4) भांडवलशाहीचे दोष स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) कोपरनिकस
 - (2) लिओनार्ड दि व्हिन्सी
 - (3) मानवतावादाची तत्वे
 - (4) साम्राज्यवादाची ठळक वैशिष्ट्ये
 - (5) उत्तरआधुनिकतावादाचा अर्थ
 - (6) एकाधिकारशाहीची ठळक वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

Core Paper 12

[World After World War—II (1945-2000)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) State the stages and consequences of the Cold War.

(2) Explain the nature of Berlin Crisis and its impact on Cold War.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Evaluate the Warsaw Pact and state its achievement.

(2) Explain the nature of SEATO and its role in the Cold War.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) State the salient features of Non-Alignment Movement.

P.T.O.

- (2) Write the causes of Arab-Israel conflict.
- (3) State the nature of Vietnam War.
- (4) Explain the political significance of Unification of Germany.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Nature of ANZUS Pact
- (2) CENTO
- (3) Israel Conflict in 1970
- (4) Importance of Vietnam War
- (5) Salient features of Oil Politics
- (6) Suez Crisis.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) शीतयुद्धाच्या अवस्था आणि त्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
- (2) बर्लिन समस्या आणि त्याचा शीत युद्धावरी प्रभाव स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) वार्सा कराराचे मुल्यमापन करून त्याचे योगदान स्पष्ट करा.
- (2) 'सीटो'चे स्वरूप स्पष्ट करून शीत युद्धातील भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (1) अलिप्ततावादी चळवळीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (2) अरब-इस्राईल संघर्षाची कारणे लिहा.
- (3) व्हिएतनाम युद्धाचे स्वरूप सांगा.
- (4) जर्मनीच्या एकीकरणाचे राजकीय महत्व स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपांची प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) अँझुस (ANZUS) कराराचे स्वरूप
- (2) सेन्टो (CENTO)
- (3) 1970 मधील इस्राईल संघर्ष
- (4) व्हिएतनाम युद्धाचे महत्व
- (5) तेलाच्या राजकारणाची वैशिष्ट्ये
- (6) सुएझ प्रक्ष.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper No. 19)

[Nature of Transformation in 19th Century Maharashtra]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the issues involved in the reform movement with special reference to 'Caste' and 'Gender'
 - (2) State the principles of Satyashodhak Samaj and explain its contribution in the social transformation.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Review the industrial growth in the 19th Century Maharashtra.
 - (2) Take a review of the various phases in 'New Education' in the 19th century Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the role of female reformers in the movement of women emancipation.
 - (2) State the principles of paramahansa mandali and examine its achievements.

P.T.O.

- (3) What is 'Rural-Urban Dichotomy' ? Explain its nature in 19th century Maharashtra.
- (4) Analyse the contribution of Mahatma Phule to the counter-culture movement.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Nature of casteism in 19th century
- (2) Principles of Prarthana Samaj
- (3) Meaning of 'Commercialization of Agriculture'.
- (4) 'Demographic Movement'
- (5) The concept of 'Renaissance' in Maharashtra
- (6) Historical consciousness in Maharashtra.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) 'जात' आणि 'लिंगभाव' यांच्या विशेष संदर्भात सुधारणा चळवळीत अंतर्भूत असलेल्या प्रश्नांची (Issues) चर्चा करा.
- (2) सत्यशोधक समाजाची तत्वे सांगा आणि सामाजिक स्थित्यंतरातील त्याचे योगदान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) 19व्या शतकातील महाराष्ट्रातील औद्योगिक विकासाचा आढावा घ्या.
- (2) 19व्या शतकातील महाराष्ट्रातील 'नव्या शिक्षणातील' विविध टप्प्यांच्या आढावा घ्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) स्त्रियांच्या बंधमुक्तीच्या चळवळीतील स्त्री-सुधारकांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

- (2) परमहंस मंडळीची प्रमुख तत्वे सांगून त्याच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.
- (3) ग्रामीण शहरी दरी विरोधाभास म्हणजे काय ? 19व्या शतकातील महाराष्ट्रातील त्याचे स्वरूप विशद करा.
- (4) प्रति-संस्कृती चळवळीतील महात्मा फुले यांच्या योगदानाचे विश्लेषण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 19व्या शतकातील जातीयतेचे स्वरूप
- (2) प्रार्थना समाजाची तत्वे
- (3) 'शेतीच्या व्यापारीकरणाचा' अर्थ
- (4) 'लोकसंख्येचे स्थानांतर' म्हणजे काय ?
- (5) 'महाराष्ट्रातील प्रबोधन' संकल्पना
- (6) महाराष्ट्रातील ऐतिहासिक जालीवा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-405

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper-20)

(Socio-religious Reform Movement in South India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Give an account of the socio-religious reform movement in the 19th century in India.
 - (2) Explain background and course of the Non-Brahmin movement in Tamil Nadu.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the impact of the Shree Narayan Movement in Kerala.
 - (2) Discuss the contribution of E.V. Ramaswamy Naicker as a social reformer.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]
 - (1) Write the contribution of K.K. Cama in the Parsi reform in Mysore.
 - (2) Discuss the role of Virslingam Pantlu as a social reformer.
 - (3) Write about self-respect movement in Tamil Nadu.
 - (4) Discuss about the objectives of the Justice Party.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following questions in **100** words each : [20]

- (1) Objectives of Alluri Sitaramrajula movement
- (2) Ezhwa Sabha
- (3) South Indian Liberal Federation
- (4) Vaikom Satyagraha
- (5) Ramkrishna Paramhans
- (6) Aligarh movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 19 व्या शतकातील भारतातील सामाजिक धार्मिक सुधारणा चळवळीचा वृत्तांत द्या.
- (2) तामिळनाडूमधील ब्राम्हणेत्तर चळवळीची पार्श्वभूमी स्पष्ट करून तिची वाट्याळ स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) केरळमधील श्रीनारायण चळवळीच्या प्रभावाचे परिक्षण करा.
- (2) समाजसुधारक म्हणुन ई.व्ही. रामास्वामी नायकर यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) म्हैसूरमधील पारशी समाजसुधारणा चळवळीतील के.के. कामा यांचे योगदान लिहा.

- (2) समाज सुधारक म्हणून विरेसलिंगम पंतुल यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (3) तामिळनाडूमधील आत्मसम्मान चळवळीविषयी लिहा.
- (4) जस्टीस पक्षाच्या उद्दीष्टा विषयी चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अलुरी सीतारामजुला यांच्या चळवळीची उद्दीष्टे
- (2) ईइवासभा
- (3) साउथ इंडियन लिबरल फेडरेशन
- (4) वायकोम सत्याग्रह
- (5) रामकृष्ण परमहंस
- (6) अलिगढ चळवळ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-406

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper No. 21)

(Urban History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) What is meant by Urbanisation ? Discuss the background leading to the first Urbanisation in Indus Valley.
 - (2) "From 600 B.C. onwards Urbanisation made remarkable head way." Explain the statement.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Give an account of the urban revolution. Explain debates in the urban History.
 - (2) Explain the main features of Urbanisation of Sangam period in South India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) What is Urban decay ? Discuss its context.
 - (2) What is Hinterland of towns ? Explain the significance of Hinterland for the development of towns

P.T.O.

- (3) Explain the term "Cantonment." Examine its effect on urbanisation.
- (4) Explain the causes of rise of the Industrial towns.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Types of cities
 - (2) Urbanisation in Chola period
 - (3) Foreign sources for the study of Urban History
 - (4) Nature of 'Iron Age'
 - (5) Development of 'Ports'
 - (6) Administrative towns.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) 'नागरीकरण' म्हणजे काय ? सिंधू खोरयातील पहिल्या नागरीकरणास कारणीभूत ठरलेल्या पार्श्वभूमीची चर्चा करा.
 - (2) "इ.स. पूर्व 600 पासून पुढे नागरीकरणाने विशेष प्रगती केली" हे विधान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) नागरी क्रांतीचा वृत्तांत द्या. नागरी इतिहासातील वादंग स्पष्ट करा.
 - (2) दक्षिण भारतातील संगमकालीन नागरीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) शहरांचा विनाश म्हणजे काय ? तिच्या संदर्भात चर्चा करा.
- (2) शहरांचा 'पार्श्वप्रदेश' म्हणजे काय ? शहरांच्या विकासाठी असलेल्या पार्श्व प्रदेशाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (3) "सैनिकी छावणी" संकल्पना स्पष्ट करा. तिचा नागरीकरणावरील परिणामाचे परीक्षण करा.
- (4) औद्योगिक शहरांच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) शहरांचे प्रकारे
- (2) चोलकालीन नागरीकरण
- (3) नागरी इतिहासाच्या अभ्यासासाठी परकीय साधने
- (4) लोहयुगाचे स्वरूप
- (5) बंदरांचा विकास
- (6) प्रशासकीय शहरे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4905]-407

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

HISTORY

(Optional Paper No. 22)

[East Asia : Japan (1853-2000)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the salient features of feudal society in Japan.
 - (2) State the causes and consequences of the Sino-Japanese War of 1894-95. A.D.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Evaluate the role played by General Mac-Arthur in the reconstruction of Japan.
 - (2) Give an account of the rise of Militarism in Japan.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the contribution of the Zaibatsu in the economic development of Japan.
 - (2) Examine Japan's policy in Korea upto 1910.

P.T.O.

- (3) Why did Japan attack on Pearl Harbour ? Write its effects ?
- (4) Examine the relation between Russo-Japan after 1952.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Treaty of Kanagawa
 - (2) Charter Oath 1868
 - (3) Anglo-Japan Treaty (1902)
 - (4) Manchurian Crisis (1931)
 - (5) General Tojo
 - (6) Japan and UNO.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) जपानमधिल सरंजामी समाजाची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.
 - (2) इ.स. 1894-95 च्या चीन-जपान युद्धाची कारणे व परिणाम सांगा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) जपानच्या पुनर्रचनेतील जनरल मॅक आर्थरच्या भूमिकेचे मुल्यमापन करा.
 - (2) जपानमधिल लष्करवादाच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) जपानच्या आर्थिक विकासातील झैबत्सूचे योगदान स्पष्ट करा.

- (2) 1910 पर्यंतच्या जपानच्या कोरियातील धोरणाचे परिक्षण करा.
- (3) जपानने पर्लहर्बरवर हल्ला का केला ? त्याचे परिणाम लिहा.
- (4) 1952 नंतरच्या रशिया-जपान संबंधाचे परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तर प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) कानागावाचा तह
- (2) 1868ची चार्टर शपथ
- (3) 1902चा इंग्लंड-जपान करार
- (4) मांचुरियन पेच प्रसंग 1931
- (5) जनरल टोजो
- (6) जपान व संयुक्त राष्ट्र संघ.